

# Spis treści

|                                                                        |    |
|------------------------------------------------------------------------|----|
| Wprowadzenie . . . . .                                                 | 7  |
| 1. Zakres czasowy . . . . .                                            | 7  |
| 2. Zakres tematyczny . . . . .                                         | 7  |
| 3. Znaczenie terminu „teatr” w Polsce w latach 1939–1989 . . . . .     | 8  |
| 4. Zasadnicze aspekty teatru polskiego w latach 1939–1989 . . . . .    | 9  |
| 5. Polityczny charakter teatru polskiego w latach 1939–1989 . . . . .  | 11 |
| 6. Teatr i polityka . . . . .                                          | 12 |
| 7. Zniewolenie polskiego teatru w latach 1939–1989 . . . . .           | 13 |
| 8. Niepodległość teatru polskiego w latach 1939–1989 . . . . .         | 15 |
| 9. Ustalenia metodologiczne . . . . .                                  | 17 |
| 10. Przesłanie . . . . .                                               | 22 |
| 11. Podziękowania . . . . .                                            | 23 |
| Okres I: lata 1939–1945. Teatr czasu wojny . . . . .                   | 25 |
| 1. Ogólna sytuacja teatru w latach wojny . . . . .                     | 25 |
| 2. Bojkot . . . . .                                                    | 27 |
| 4. Tajne życie teatralne . . . . .                                     | 28 |
| 5. Obrona polskości na scenach jawnych pod okupacją sowiecką . . . . . | 37 |
| 6. Teatry cywilne na emigracji . . . . .                               | 38 |
| 7. Teatry wojskowe . . . . .                                           | 39 |
| 8. Przedstawienia więzienne . . . . .                                  | 42 |
| 9. Podsumowanie: teatr polski podczas II wojny światowej . . . . .     | 43 |
| Okres drugi: lata 1945–1948. Odbudowa życia teatralnego . . . . .      | 44 |
| 1. Początki odbudowy teatru . . . . .                                  | 44 |
| 2. Organizacja życia teatralnego . . . . .                             | 50 |
| 3. Prace i postawy ludzi teatru . . . . .                              | 52 |
| Okres trzeci: lata 1949–1955. Teatr apogeum stalinizmu . . . . .       | 59 |
| 1. Zaprowadzanie socrealizmu w polskim teatrze . . . . .               | 59 |
| 2. Estetyka, styl i repertuar socrealistyczny . . . . .                | 61 |
| 3. Masowa widowia . . . . .                                            | 64 |
| 4. Zarządzanie i kontrola teatru . . . . .                             | 65 |
| 5. Umacnianie socrealizmu . . . . .                                    | 69 |
| 6. Dramat Leona Schillera . . . . .                                    | 71 |
| 7. Niepokorni: Horzyca i Wierciński . . . . .                          | 73 |

|                                                                                   |     |
|-----------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 8. Enklawy małżeństwa Byrskich . . . . .                                          | 76  |
| 9. Wschodzące gwiazdy socrealistycznego teatru . . . . .                          | 77  |
| 10. Komunistyczna kariera antykomunisty . . . . .                                 | 80  |
| 11. Zamknięcie Teatru Rapsodycznego . . . . .                                     | 83  |
| 12. Pokoleniowa zmiana warty . . . . .                                            | 85  |
| Okres czwarty: lata 1956–1960. „Teatralny październik” . . . . .                  | 89  |
| 1. Teatr polski przed październikiem 1956 r.: kruszenie się socrealizmu . . . . . | 89  |
| 2. Teatr polski w okresie przełomu „październikowego”: wyłamywanie krat . . . . . | 97  |
| 3. Ogólne przemiany w teatrze lat 1956–1960 . . . . .                             | 105 |
| Okres piąty: lata 1960–1980. Teatr zniewolonego dwudziestolecia . . . . .         | 109 |
| 1. Zewnętrzna stabilizacja komunizmu i jego wewnętrzny rozkład . . . . .          | 109 |
| 2. Teatr polski w dwudziestoleciu stabilizacji komunizmu . . . . .                | 111 |
| 3. Dwustulecie Teatru Narodowego . . . . .                                        | 112 |
| 4. Rzut oka na dramaturgię, scenografię i aktorstwo lat 1960–1980 . . . . .       | 113 |
| 5. Jerzy Grotowski . . . . .                                                      | 121 |
| 6. Racjonalizm w „świecie, który wypadł z posad” . . . . .                        | 125 |
| 7. Polski teatr inscenizacji w latach 1960–1980 . . . . .                         | 132 |
| 8. Inscenizacja i pantomima . . . . .                                             | 139 |
| 9. Nowy wymiar teatru inscenizacji . . . . .                                      | 142 |
| 10. Polski teatr wizji . . . . .                                                  | 148 |
| 11. Pomiędzy fasadą a rzeczywistością życia narodu . . . . .                      | 158 |
| 12. Drogi teatralnej kontestacji . . . . .                                        | 164 |
| 13. Podsumowanie: teatr zniewolonego dwudziestolecia . . . . .                    | 179 |
| Okres szósty: lata 1980–1981. Teatr Solidarności . . . . .                        | 181 |
| 1. Teatr polski w sierpniu i wrześniu 1980 roku . . . . .                         | 181 |
| 2. Zmiany w repertuarze teatrów od września 1980 do grudnia 1981 roku . . . . .   | 182 |
| 3. Zmiany personalne i organizacyjne w teatrze polskim . . . . .                  | 190 |
| w okresie Solidarności . . . . .                                                  | 190 |
| Okres siódmy: lata 1982–1989. Teatr stanu wojennego i „normalizacji” . . . . .    | 194 |
| 1. Tło historyczne . . . . .                                                      | 194 |
| 2. Pomiędzy teatrem oficjalnym a alternatywnym . . . . .                          | 196 |
| 3. Bojkot . . . . .                                                               | 196 |
| 4. Konflikt o ZASP . . . . .                                                      | 201 |
| 5. Teatr podziemny . . . . .                                                      | 204 |
| 6. Opozycja w teatrach państwowych . . . . .                                      | 222 |
| 7. Reżyserzy w teatrze „znormalizowanym” (1985–1989) . . . . .                    | 228 |
| 9. Klasyczność awangardy . . . . .                                                | 232 |
| Epilog . . . . .                                                                  | 234 |
| NOTA O AUTORZE . . . . .                                                          | 235 |
| Wybrana bibliografia . . . . .                                                    | 236 |
| Indeks osób . . . . .                                                             | 242 |